

Briselē, 2018. gada 24. septembrī
(OR. en)

Starpiestāžu lietas:
2018/0224(COD)
2018/0225(COD)

12066/2/18
REV 2

RECH 370
COMPET 594
IND 236
MI 625
EDUC 317
TELECOM 277
ENER 297
ENV 583
REGIO 70
AGRI 415
TRANS 367
SAN 264
CADREFIN 193
CODEC 1445

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
K-jas dok. Nr.:	9865/18 + ADD 1
Temats:	<i>Gatavošanās Eiropadomes 2018. gada 27. un 28. septembra sanāksmei</i> "Apvārsnis Eiropa" dokumentu kopums: Pētniecības un inovācijas pamatprogramma 2021.–2027. gadam a) priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par pētniecības un inovācijas pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" izveidi un dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumiem b) priekšlikums – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES LĒMUMS, ar ko izveido īpašo programmu, ar kuru īsteno pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa" <i>– progresā ziņojums</i>

I. IEVADS

1. 2018. gada 7. jūnijā Komisija iesniedza Padomei dokumentu kopumu "Apvārsnis Eiropa"¹.
2. Salīdzinājumā ar pašreizējo pamatprogrammu ("Apvārsnis 2020") regula, ar ko izveido pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", divus tiesību aktus (pamatprogrammu un noteikumus par dalību un rezultātu izplatīšanu) apvieno vienā tiesību aktā. Programma balstīsies uz trīs pīlāru struktūru: Pirmais pīlārs "Atvērtā zinātne" nodrošinās "Apvārsnis 2020" spēcīgu nepārtrauktību izcilas zinātnes un pētnieku un pētniecības infrastruktūras atbalstīšanā. Lielā mērā tam būs vajadzīga augšupēja pieeja. Otrais pīlārs "Globālās problēmas un rūpniecības konkurētspēja" virzīs sabiedrības problēmu risināšanu un rūpnieciskās tehnoloģijas ar vairāk "lejupēju" pieeju, pievēršoties Savienības un globālajām politikas un konkurētspējas problēmām un iespējām. Līdztekus regulārajiem uzaicinājumiem iesniegt priekšlikumus tiks ieviests noteikts skaits labi pamanāmu uzdevumu. Trešajā pīlārā "Atvērtā inovācija" galvenā uzmanība tiks pievērsta revolucionāras un tirgu radošas inovācijas veicināšanai, izveidojot Eiropas Inovācijas padomi. Šā pīlāra pasākumi atbalstīs arī Eiropas inovācijas ekosistēmu uzlabošanu un turpinās Savienības atbalstu, kas tiek sniegts Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtam (*EIT*).
3. Šis progresu ziņojums aptver:
 - a) "Apvārsnis Eiropa" **regulu** (arī noteikumus par dalību un rezultātu izplatīšanu), kurā ir ietverti visi programmas centrālie elementi, sākot ar tās struktūru un mērķiem līdz ierosinātajam budžetam un finansēšanas mehānismiem, Eiropas partnerības misijām, atvērtajai piekļuvei, kā arī valstu iespējamai asociēšanai pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa"; un

¹ 9865/18 + ADD 1-6, 9870/18 + ADD 1-6 + ADD 6 COR 1, 9868/18 + ADD 1-2, 9871/18 + ADD 1-6.

- b) **īpašo programmu**, kurā definēts un izstrādāts paredzēto darbību pamatojums, ar intervenci saistītās jomas un intervences pamatvirzieni, kuri ir paredzēti konkrēti katrai pamatprogrammas priekšlikuma prioritātei. Tādējādi tiek uzsvērta arī īstenošana un īstenošanas struktūras (EPP, *EIC*, *EIT*), kuras ir iecerētas, lai sasniegtu izvirzītos mērķus un realizētu paredzētās darbības.

II. PAŠREIZĒJAIS STĀVOKLIS

Bulgārijas prezidentūras laikā (3 sanāksmes) un Austrijas prezidentūras laikā (līdz 2018. gada 13. septembrim – 11 sanāksmes) Padomes Pētniecības jautājumu darba grupa (*RECH WP*) sāka izskatīt Komisijas priekšlikumus, pamatojoties uz tematiskajiem dokumentu kopumiem.

Jūnijā un jūlijā notikušajās sanāksmēs galvenā uzmanība tika veltīta dažādiem "Apvārsnis Eiropa" elementiem (arī ietekmes novērtējumam), ar kuriem iepazīstināja Eiropas Komisija, kā arī saistītiem dalībvalstu komentāriem un jautājumiem, savukārt septembra sanāksmēs līdz šim ir notikušas diskusijas par konkrētiem tematiem (juridiskajiem pamatiem, stratēģisko plānošanu, sinerģijām ar ERAF, dalības noteikumiem).

2018. gada 17. jūlijā pētniecības ministri tikās uz pirmo viedokļu apmaiņu par "Apvārsnis Eiropa" priekšlikumu neformālā ministru (pētniecība) sanāksmē Vīnē.

Turklāt dalībvalstīm ir bijusi iespēja sniegt rakstiskas atsauksmes par "Apvārsnis Eiropa" priekšlikuma tematiskajiem dokumentu kopumiem, par kuriem visu jūliju notika tehniska līmeņa diskusijas. Pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem komentāriem, prezidentvalsts izstrādās pirmo prezidentvalsts tekstu, kas pēc tam tiks izskatīts padziļināti un par ko turpmākajās nedēļās notiks sarunas.

Lai gan vairums delegāciju minēto Komisijas priekšlikumu kopumā vērtē atzinīgi, diskusiju laikā un rakstiskajos komentāros delegācijas ir aktualizējušas vairākus jautājumus. Tālāk ir aplūkoti galvenie temati un attiecīgais pamatojums.

1. VISPĀRĪGIE ASPEKTI

- Juridiskie pamati: "Apvāršnis Eiropa" balstās uz LESD sadaļām "Rūpniecība" un "Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos" (173., 182., 183. un 188. pants). Tā kā Komisija aktīvi atbalsta inovāciju, tā ir ierosinājusi īpašo programmu, ar kuru pamatprogramma "Apvāršnis Eiropa" tiek īstenota, balstīt uz LESD sadaļām "Rūpniecība" un "Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos" (173. un 182. pants). Eiropas Inovācijas un tehnoloģijas institūts (EIT) tika izveidots saskaņā ar sadaļu "Rūpniecība" un arī turpmāk tiks finansēts ar finansiālu ieguldījumu no pamatprogrammas "Apvāršnis Eiropa". Priekšlikums par *Euratom* pētniecības un mācību programmu ir balstīts uz *Euratom* līguma 7. pantu.
- Tā kā tā ir novirzīšanās no pamatprogrammā "Apvāršnis 2020" ierosinātajiem juridiskajiem pamatiem, 2018. gada jūnijā diskusijās, kas notika Pētniecības jautājumu darba grupā, vairākas dalībvalstis lūdza Padomes Juridiskajam dienestam (PJD) sniegt atzinumu par Komisijas ierosinātajiem juridiskajiem pamatiem priekšlikumam Īpašās programmas lēmumam (LESD 173. panta 3. punkts un 182. panta 2. punkts) un jo īpaši par LESD 173. panta 3. punkta izmantošanu par vienu no diviem juridiskajiem pamatiem minētajam priekšlikumam.
- Padomes Juridiskais dienests uzskata, ka juridiskie pamati, kurus Eiropas Komisija ir ierosinājusi Pamatprogrammas regulai, ir atbilstoši, bet Īpašās programmas lēmumam vajadzētu būt balstītam vienīgi uz 182. panta 4. punktu. Līdz ar to Īpašās programmas lēmums būtu jāpieņem, ievērojot īpašu likumdošanas procedūru (pieņemšana pēc apspriešanās ar EP un EESK).
2018. gada 11. septembrī Eiropas Komisija iesniedza neoficiālu dokumentu, kurā tika apstiprināts, ka tā savas Īpašās programmas lēmuma priekšlikumam ir izvēlējusies divkāršu juridisko pamatu. Tā paskaidroja savu izvēli un atbildēja uz PJD sniegtajiem argumentiem. *RECH* darba grupa apsprieda PJD atzinumu un iespējamo turpmāko virzību ² 2018. gada 3. un 13. septembra sanāksmēs, kurās uzskatāms vairākums dalībvalstu pauda nostāju, ka tās vēlētos pieturēties pie PJD padoma.

² Pamatojoties uz WK 9744/2018 INIT: prezidentvalsts 2018. gada 27. augusta piezīme – Iespējamā turpmākā virzība, ņemot vērā Padomes Juridiskā dienesta (PJD) atzinumu par pamatprogrammas "Apvāršnis Eiropa" juridiskajiem pamatiem.

- Stratēģiskā plānošana: Lai pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" mērķus īstenotu integrētā veidā un lai īstenošanā pieļautu zināmu elastīgumu, "Apvārsnis Eiropa" priekšlikumā ir paredzēts stratēģiskas plānošanas process, ar kuru tiecas identificēt kopīgos mērķus un tādas kopīgas pasākumu jomas kā partnerības un misijas. Dalībvalstis ir paidušas bažas par stratēģiskās plānošanas jēdziena brieduma pakāpi, jo īpaši ciktāl runa ir par dalībvalstu formālo lomu procesā un aptvertajiem elementiem. Šis jautājums bija iekļauts darba kārtībā neformālajā ministru (pētniecība) sanāksmē, kura norisinājās Vīnē 2018. gada 17. jūlijā. Lai iepazītos ar sīkākiem šā temata aspektiem sk. ST 12071/18 – informatīvo piezīmi par stratēģisko plānošanu.
- Pīlāru nosaukumi: Vairākas delegācijas ir lūgušas pīlārus – it sevišķi 1. pīlāru "Atvērtā zinātne" un 3. pīlāru "Atvērtā inovācija" – pārdēvēt. Iemesls šādam lūgumam ir tas, ka tos var viegli sajaukt ar citiem atvērtās zinātnes jēdzieniem (ar digitālu un sadarbīgu tehnoloģiju dodot iespēju piekļūt zinātniskajai pētniecībai, datiem un rezultātu izplatīšanai, tiklīdz tie ir pieejami), kā arī ar atvērto inovāciju (process, ar kuru uz inovāciju tiek pavērts ceļš cilvēkiem, kuriem ir pieredze citās jomās, kas nav akadēmiskā un zinātniskā vide). Šos jēdzienus izmanto arī Eiropas Komisija pētniecības un inovācijas kontekstā, un tie ir pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" būtiskas iezīmes.
- MVU nozīme: Ar Eiropas Inovācijas padomes izveidi "Apvārsnis Eiropa" priekšlikums tiecas vairākas "Apvārsnis 2020" darbības integrēt Eiropas Inovācijas padomē. *EIC* satvarā Komisija vēlas darbību koncentrēt uz revolucionārām/kardinālām inovācijām. Delegācijas savas bažas pauda pirmkārt par to, ka nav skaidri minēta pakāpeniska inovācija: daudziem MVI pakāpeniska inovācija ir svarīga jaunu tirgu inovēšanai un radīšanai izmantota metode. Otrkārt, tās pauda bažas par to, ka trūkst instrumenta, kas būtu vērsts tieši uz MVU, no kura pamatprogrammā "Apvārsnis 2020" labumu guva tūkstošiem MVU visā Eiropā.
- Eiropas rūpniecības loma un svarīgākās pamattehnoloģijas: Pārskatītajā kārtībā darbībām "Apvārsnis Eiropa" satvarā nav paredzētas īpašas darbības rūpniecībai kopumā un, konkrētāk, svarīgākajām pamattehnoloģijām. Dalībvalstis vēlētos, lai rūpniecībai un svarīgākajām pamattehnoloģijām būtu redzamāka loma, ņemot vērā to, cik fundamentāli svarīgas tās ir Eiropas konkurētspējai.

- Sadarbīgi pētījumi: Delegāciju vidū pastāv plaša vienprātība, ka pamatprogrammas finansētie pārrobežu sadarbīgie projekti rada svarīgu pievienoto vērtību. Līdz ar to arī šāda tipa sadarbīgajiem projektiem ir jāpaliek "Apvārsnis Eiropa" uzmanības centrā.
- Sinergijas: "Apvārsnis Eiropa" priekšlikums milzīgu nozīmi piešķir sinerģiju jautājumam gan starp dažādiem "Apvārsnis Eiropa" elementiem, gan – pat vēl vairāk – ar citām daudzgadu finanšu shēmas programmām. Delegācijas ir apstiprinājušas, cik svarīgas ir sinerģijas. Tomēr tās ir nobažījušās par arvien pieaugošo sarežģītību un ietekmi, kāda tam ir uz efektīvu politikas koordinēšanu, īstenošanu un pētniecības kopienām, kas cenšas programmās piedalīties. Daudzām dalībvalstīm ārkārtīgi svarīgas ir sinerģijas ar ERAF; šā iemesla dēļ prezidentvalsts 2018. gada 6. septembrī rīkoja īpašu tehnisku semināru.

2. REGULA

- Pētniecība aizsardzības jomā: Programmās pēc daudzgadu shēmas 2020. gadam Komisija ir ierosinājusi izveidot Eiropas Aizsardzības fondu, kurā ir ietverti ieguldījumi pētniecībā (papildus spēju veidošanas sadaļai). Tā kā LESD ir teikts, ka uz visām Savienības pētniecības un tehnoloģijas attīstības darbībām ir jāattiecas pamatprogrammai, pētniecība aizsardzības jomā tiek iesakņota pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa" (5. pants). Lai gan vairums dalībvalstu uzstāj uz to, ka šīs divas programmas ir skaidri jānodala, un uzsver, ka ir svarīgi un nepieciešams saglabāt pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" civilo raksturu, Padomes Juridiskā dienesta atzinumā ir rekomendēts Padomei šīs atsauces uz Aizsardzības fondu "Apvārsnis Eiropa" regulā nostiprināt, lai saikni starp programmām padarītu skaidrāku. Šo jautājumu PJD aplūkoja mutiski sniegtajā informācijā RECH darba grupā 2018. gada 3. septembrī.

- Uzdevumi: Lai gan vairums delegāciju atzinīgi vērtēja domu par to, ka tiktu ieviests ierobežots skaits mērķuzdevumu, bažas tomēr izskanēja par šo uzdevumu atlases procesu un dalībvalstu attiecīgo iesaistīšanos (stratēģiskās plānošanas procesa ceļā). Dalībvalstis aktualizēja arī jautājumus par budžeta piešķiršanu no kopējā kopu finansējuma, ierosināto uz portfeli balstīto ieeju un jauno īstenošanas struktūru ar uzdevumu padomēm un uzdevumu vadītājiem un to attiecīgajām funkcijām, pilnvarām un pienākumiem, arī komitoloģijas kontekstā.
- Partnerības: Priekšlikumā "Apvārsnis Eiropa" ir paredzēta vienkāršota pieeja virzībā uz partnerībām; šajā pieejā ir trīs partnerību kategorijas, proti, *kopīgi plānotas, līdzfinansētas un institucionalizētas partnerības*. Šo partnerības noteikumu vienkāršošanu un racionalizēšanu dalībvalstis plaši atbalsta, jo var uzskatīt, ka tas ir saskaņā ar 2017. gada 1. decembrī pieņemtajiem Padomes secinājumiem. Līdz šim diskusijas ir bijušas vērstas uz partnerību iekļaušanu kā stratēģiskās plānošanas jautājumu, attiecībām starp misijām un partnerībām un *ERAC ad hoc* darba grupas par partnerībām rezultātu iekļaušanu "Apvārsnis Eiropa" tekstā. Saistībā ar finansiālajiem aspektiem bažas ir paustas par: i) neskaidro kopējo budžeta finansējumu partnerībām, ii) neskaidro centralizētās pārvaldības definējumu, jo dalībvalstis ir skaidri norādījušas, ka tās nevēlas veidot kopējus finansējuma fondus, iii) grūtībām natūrā veiktu iemaksu novērtēšanā, jo īpaši rūpniecības nozares partneriem, iv) grūtībām nodrošināt ilgtermiņa juridiski saistošas finansiālas saistības no dalībvalstu puses uz to valsts budžeta ciklu rēķina, v) grūtībām saistībā ar kumulatīvo finansējumu no dažādiem ES programmas avotiem, vi) minimālo sliekšni – 50 % – dalībvalstu dalībai institucionalizētās partnerībās.
- Budžets: Detalizētas diskusijas par budžetu līdz šim nav notikušas. Bet situācija ir šāda arī agrīnajā posmā vispārējās sarunās par daudzgadu finanšu shēmu. Tomēr vairākas delegācijas ir lūgušas detalizētu budžeta sadalījumu sakarā ar uzdevumu ieviešanu un gaidāmo partnerību iekļaušanu.

- Starptautiskā sadarbība/asociācija: Delegācijas ir lūgušas stratēģisku pieeju starptautiskajai sadarbībai visā pamatprogrammā "Apvārsnis Eiropa", dalībvalstu lomu lēmumu pieņemšanā par to, ar kurām valstīm veidot asociāciju, un lielāku uzsvāru uz savstarpību. Turklāt delegācijas ir aktualizējušas jautājumu par minimālajiem atbilstības kritērijiem, kā arī ierobežojumiem dalībai viena saņēmēja instrumentos.
- Dalības noteikumi: Komisijas priekšlikums dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumiem lielā mērā liecina par to prakšu nepārtrauktību, kuras ir iedibinātas ar iepriekšējām pamatprogrammām, jo īpaši pamatprogrammu "Apvārsnis 2020". Diskusijas RECH darba grupā ir sākušās ar vispārēju izklāstu 2018. gada 3. septembrī, un pirmos rakstiskos dalībvalstu komentārus ir paredzams saņemt līdz 2018. gada septembra beigām.

3. ĪPAŠĀ PROGRAMMA

- I pīlārs: Pastāv plaša vienprātība attiecībā uz I pīlārā ierosinātajām darbībām un pasākumiem, jo tie lielā mērā (izņemot nākotnes un jaunās tehnoloģijas (NJT)) ir pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" darbību turpinājums un tiem ir piešķirts būtisks budžeta palielinājums. Tomēr ir dažas valstis, kuras vēlētos, lai budžeta daļa Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām būtu lielāka, un zināmas bažas ir paustas par pētniecības infrastruktūru budžeta relatīvo samazinājumu. Turklāt dažas dalībvalstis ierosināja ieviest stimulus/piešķirumus pētniekiem, kuri atgriežas ES no citurienes, kā arī ieviest "pirms-ERC posma" finansējumu jauniem pētniekiem.
- II pīlārs: Lai gan dalībvalstis kopumā atzinīgi vērtēja starpdisciplīnu "kopu" ieviešanu II pīlārā, izskanēja kritika, ka divas no šīm kopām – b) "iekļaujoša un droša sabiedrība" un c) "klimats, enerģētika un mobilitāte" – ir pārāk plašas. Vēl tika aktualizēts jautājums par to, cik svarīgi ir otrā pīlāra darbībās iekļaut visas tehnoloģiju gatavības pakāpes.

- III pīlārs: Dalībvalstis atzinīgi vērtēja Eiropas Inovācijas padomes izveidi. Tajā pašā laikā tās uzsvēra, ka tām joprojām ir vairāki jautājumi par pārvaldību un īstenošanu. Tika arī prasīts, lai lēmuma 2. pantā būtu dotas definīcijas dažāda veida inovācijai. Turklāt dalībvalstis aicināja uz pienācīgu koordināciju ar *EIT* darbībām.

Dalībvalstis atzinīgi vērtē ieceri – ka atbalsts Eiropas inovācijas ekosistēmām būtu jāfinansē no šā pīlāra. Tajā pašā laikā tās lūdza sīkākus skaidrojumus par konkrētiem pasākumiem un mērķgrupām.

- Eiropas pētniecības telpas stiprināšana: Attiecībā uz pasākumiem, kuru nolūks ir "*dalīšanās izcilībā*", delegācijas uzdeva jautājumu, vai ierosinātais budžets ir adekvāts un vai darbības šajā jomā ir pietiekamas. Vairākas delegācijas ir pieprasījušas "horizontāla" rakstura papildu pasākumus, respektīvi, pasākumus, kas saistīti ar novērtējuma procedūrām, tīklu atvēršanu jauniem partneriem vai īpašu darbību izveidi, piemēram, *ERC* paspārnē. Vairākas delegācijas nāca klajā arī ar komentāriem par pasākumu sastāvu, laicīgu piemērošanu un regulāru atjaunināšanu saistībā ar priekšlikumu iesniegšanu saskaņā ar šo "Apvārsnis Eiropa" daļu. Visbeidzot, tika aplūkots arī jautājums par pētnieku algām.

Kas attiecas uz daļu "ES pētniecības un inovācijas sistēmas reforma un uzlabošana", vairākas delegācijas bija nobažījušās par to, ka trūkst atsevišķas jomas "Zinātne un sabiedrība", kā tas tika īstenots pamatprogrammā "Apvārsnis 2020", un par budžeta samazinājumu šiem aspektiem saistībā ar programmu "Apvārsnis 2020". Pastāv plašs atbalsts uzlabotām sinerģijām starp Eiropas pētniecības telpu un Eiropas augstākās izglītības telpu. Tomēr būtu sīkāk jādefinē Eiropas universitāšu iniciatīvas (EUI) īstenošana un pamatprogrammas "Apvārsnis Eiropa" faktiskā loma šajā kontekstā.